

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novi zakon o obdačenji žganja.

(Napisal Straženski.)

(Dalje.)

Očetje novemu, mnogovrstno slabemu zakonu so madjarski politikarji zapravljivci. Oni ženejo ondi davke brezobzirno k višku pa zmiraj še zevajo njihove peneznice. Da bi bližajočemu se jim finančnemu polomu vsaj za nekaj časa ušli, zahtevali so od naših ministrov, naj privolijo v večje obdačenje žganja. Kajti po nesrečnej nagodbi, na čije brgljah sloni dualizem, pripada k vzajemnim zadevam tudi obdačevanje žganja. Naši ministri so se tem manje pomišljevali, ker tudi najhuje napeti dohodki ne zadostujejo, da bi pokriti bili vsi izdatki; vsako leto zmanjka nam po več milijonov goldinarjev; na primer l. 1878 fl. 23 milj., l. 1879 fl. 78 milj., l. 1880 fl. 25 milj., l. 1881 fl. 53 milj., l. 1882 fl. 37 milj., l. 1883 fl. 28 milj., l. 1884 fl. 40 milj., l. 1885 fl. 15 milj., l. 1886 fl. 8 milj., l. 1887 fl. 27 milj., torej v desetih letih **338.392.331 fl.** Stroški za vojaštvo so nam teh milijonov največ naložili ter silili vzeti jih na posodo.

Ni čuda tedaj, da naši ministri vsako priliko radi porabijo, dohodke povzvišati. Zlasti prav prišla jim je madjarska zahteva žganje občutneje obdačiti. Hrabrili so jih zgledi inozemskih držav, ki dobivajo ogromnih davkov od žganja: Nemčija 71, Francoska 124, Severna Amerika 170, Angleška 200, Ruska 420 milijonov goldinarjev vsako leto, naša Avstrija cizlitavska pa 7,801.168, translitavska pa 9,499.695 goldinarjev vkup samo: 17,300.863 fl.

Vrhu tega dajalo je pri nas žganje 7¹/₂ milijona; v primeri k drugim neposrednim davkom premalo. Kajti sladkor daje 12 milijonov, sol 18 milijonov, pivo 23 milijonov, tobak 47 milijonov čistega dohodka davkarijam. Sicer so nalagali do sedaj 11 fl. davka na hektoliter čistega alkohola. Toda ljudje so si vedeli pomagati, da je velike žganjarne hektoliter stal

samo 8 fl. 70 kr., srednje žganjarne s pavšalovanim davkom pa komaj 4—5 fl. Manjših žganjaren davki so pa itak bili primeroma zmiraj neznatni. Znašali so l. 1885/6 za vsem skuple 224.943 fl. Naposled uplivalo so še želje „šnoparske kugi“ v okom prihajati. In tako sklene večina narodno-konservativna v državnem zboru po nasvetu ministrov novo in večje obdačenje žganja, to pa po zgledu pruske Nemčije.

Izračunili so, da vsa Avstrija porabi v enem letu alkohola 1,878.000 hektolitrov, naše dežele 997.458 ogerske 870.542. Pri tem računu ostane do l. 1898 ter se bode od takšnega žganja davek pobiral 35 fl. od hektolitra alkola. Kdor bode pa hotel več žganja žgati, na primer spekulant, da bi s preobilico svojih pridelkov ceno in zaslužek drugim žganjarjem krčili, ta bode moral plačevati po 45 fl. od hektolitra. Kar se bode torej žganja pridelovalo nad 1,878.000 hektolitrov, to bode višje obdačeno, namreč s 45 fl. hektoliter. Tako se hoče zaprečiti, da ne bodo preveč žganja pridelovali.

Davek bode se pa pobiral ali od žganjarjev (produkcijski davek) ali od trgovcev, krčmarjev itd. v istem trenutku, ko se dotično količstvo žganja izpusti iz nadzorstva finančarjev ter izroči svobodnemu prometu (konsumni davek.) Žganjarjem se more dovoliti 6mesečni obrok za vplačanje davka, trgovcem itd. pa 4mesečni.

Žganjarne bodo zanaprej peterne: I. gospodarske, ki iz moknatih, doma pridelanih tvarin: krompirja, zrnja itd. žgejo žganje; toda zdrozgalnični prostor ne sme presegati 13 hektolitrov, II. iste gospodarske, čijih zdrozgalnice pa zavzemajo več nego 13 hektolitrov, III. žganjarne, ki žgejo: staničvine (celuloze), skrobno moko, topinambur, peso, melas in sirup, sploh odpadke cukraren, IV. žganjarne, katere žgejo: tropine vinske in pridelujejo vinokisle soli, V. žganjarne, ki žgejo: sadje, tropine sadovne, jagode, korenje, droži, strdovo vodo itd.

Odmerjvali pa bodo davek deloma še tudi

tako, kakor do sedaj, namreč po načinu odkupa in pavšalovanja. To so glavne črte novega zakona. Prihodnjič še nekoliko besed o njegovih nasledkih.

Nova podružnica sv. Cirila in Metoda.

Podružnica šolske družbe sv. Cirila in Metoda so velevažne za naše kraje, saj je naloga te družbe to, da vničuje zlobno delovanje nemškega „šulvereina“. Taka podružnica je od dne 30. septembra t. l. pri sv. Lenartu v slov. goricah, ustanovili so jo v gostilni g. Poliča isti den in to prav slovesno. Okoli 3. ure popoldan zasvirala je krasno pod vodstvom marljivega kapelnika g. Kurnika dobro izurjena in iz daleka iskana slovenska Št.-Lenartska godba ter tako vzvišala imeniten pomen bližajočega se trenutka. Prostor gostilne polnili so se z najodličnejšimi osebami župnije sv. Lenarta in okolice. Videli smo med obilnimi vdeleženci mil. g. kanonika, preč. gg. sodnika Wengerja, pristava Petroviča, odvetnika dr. Lešnika, knjigovodja Zatlankala, dva g. bogoslovca, načelnika okr. zastopa P. Mesareca, J. Vogrina, A. Rola, J. Ropa, M. Šumana itd. Zastopana je bila tudi vsaka župnija iz okolice, še sv. Bolfank, izvzeti je samo sv. Benedikta in to se nam dozdeva toliko čudovitnejše, ker je ravno iz te župnije veliko udov k našemu društvu pristopilo.

Ob $\frac{1}{4}$. uri pozdravi č. g. J. Bohanec z iskrenimi besedami zbrane došle p. n. gospode in vpisane ude družbe. Prebere vabilo, s katerim so se vabili slov. posestniki pristopiti v lepo in pomenljivo družbo. Glasi se tako-le:

Pridnim otrokom najljubši je očetov glas, zato vas vabimo, dragi rojaki, v sladko naročje dveh skrbnih očetov, ki sta delila Slovencem že pred tisoč let nebeški kruh življenja ter še skrbela v svoji smrti uri za nje, pa tudi še zdaj skrbita in prosita za svoj ljubljeni slovanski rod pred tronom milosti božje — in ta dva premila očeta slovenska sta sv. Ciril in Metod. Zapustila sta nam ta dva duhovna očeta prekrasno dedščino, sv. kat. vero in mili jezik slovenski. Ta dva bisera, talenta, po Slomškovih besedah potrebna, kakor svetle oči, sta nam privojskovala sv. Ciril in Metod po hudem preganjanji in trdeji ječi. Nju moramo prinesiti tudi enkrat pred tron božji. Ali ravno ti svetinji nam hočejo vzeti narodni naši nasprotniki. Ker pa niso v stanu pohrustati trdega debela, zato so se lotili cvetja, kakor gosenice — segli so po slovenskih otrokih v šoli ter jim želijo iztrgati s pomočjo zdaj že v srci slovenskih gorice — pri sv. Lenartu v slov. gor. — vstanovljenega nemškega „šulvereina“ sv. vero in zadušiti v njih mladih prsih ljubezen do sladke matrne besede.

Slovenci, prebivalci rajskih slovenskih gorice, k temu ne smemo molčati, ne rok križem držati. Vstanoviti želimo še to leto — ravno pri sv. Lenartu v slov. gor. — podružnico velike družbe šolske sv. Cirila in Metoda in sicer za sv. Lenart in okolico. Njej je namen: buditi med slovenskimi otroci sv. vero in ljubezen do maternega jezika. To je isti namen za katerega sta gorela in živela sv. brata Ciril in Metod.

Družbenik sme biti vsak, možki in ženska, ki se oglasi, da če izpolnjevati družbene dolžnosti.

Stariši zapišite va-njo ne le sebe, ampak tudi svoje odrasle otroke, da bodo rasli na priprošju sv. apostola v sv. veri, modrosti in umnosti. In v to pomozi Bog in sv. apostola Ciril in Metod!

Vabilo, ki ga je moral vsak pred podpisom prebrati, pridobilo nam je več kot 150 udov in sicer še pred vstanovljenjem družbe.

Po krasnih, vsakemu rodoljubu v srce se-gajočih vabilnih besedah prečita še pravila podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, ki so so bila od navzočih z navdušnostjo vzprejeta. (Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Pljuča in njih opravilo.

Čem bolj pozna človek sebe, tem lažje mu bode, da se ravna prav, tako, kakor njegovi naravi ugaja. Pri tem mu pa sodi še posebno dobro, ako pozna svoje telo in zna tudi opravila, ki jih imajo telesni udje za to, da se počuti človek dobro ter si ohrani zdravje svoje.

Pljuča pa so imenitni ud v človeškem telesu in imamo jih za to, da po njih dihamo ter tako slabo sapo izpravimo iz sebe, dobro pa pijemo va-se. O njih piše se v „zbirki domačih zdravil“ tako-le: Spletena so iz jako tenkih vejic treh cevi, katerih prva se imenuje sapnik ali dušnik; drugi pravimo pljučna odvodnica, tretji pa pljučna dovodnica. Prva cev nam rabi za sapo, druga in tretja za kri. Kar je meh v kovačnici, to so pljuča v našem telesu. Težka so nekaj čez jeden kilogram in obstojé iz dveh precej enakih kril, ki od obeh strani srce obdajate. Pljučna skupina s srcem vred skrita je v prsni votlini. Namen pljuč je pravi ta, da zboljšujejo kri, katera temno-rdeča, toraj spridena, va-nje prihaja in jih svitlo rdeča zopet zapušča. To se zgodi s spajanjem zraka, s katerim pride kri v pljučih v dotiko. Sapa namreč prihaja po sapniku od zunaj v pljuča po dveh potih: skozi nos in skozi usta. Sapnik je zložen iz kakih dvanajst hrustančastih obročkov, katere koža družega na družega veže. Zgoraj sapnik drži v usta in je posredno tudi

z nosom v zvezi. Zgornji del sapnikov imenuje se jabelko ali krhelj, ki je nekak mejnik ali zaklopnica med sapnikom in požiralnikom. On zapira sapnik pri jedi in pijači, da ne vhaaja va-nj jed in pijača.

V prsih se sapnik razcepi na dve glavni veji, kateri se v pljučih čedalje bolj razraščate v konečno popolnoma majhne z zrakom napolnjene mehurčke, ki so spleteni z jako tanjkimi vejicami pljučnih žil. Odraščen moški zajema v pljuča povprečno 3660 kubičnih centimetrov zraka, ženska pa le 3562 cm.

Kedar gremo po sapo, se pljuča napolnijo z zrakom, kedar pa dihnemo, tedaj se zopet izpraznijo, toda ne popolnoma. Nekaj zraka, kakih 1500 do 2000 cm³ še vedno v pljučih ostane, ki se še le v desetih dihljejih ves prenovi. Odraščen človek dihne v eni minuti 12- do 18krat, otroci pa večkrat. Na 3 ali 4 srčne udarce pride po eden dihljaj.

Rekli smo, da je glavni namen pljuč pretvoritev spridene krvi. To se godi tako-le. Srce pošlje po veliki žili, pljučni dovodnici iz svojega desnega pretaka kri v pljuča in sicer v obe krili. Tu pride kri v posredno dotiko z zrakom, katerega smo z dihanjem va-se dobili. Zrak je napojen s kislikom, ki se je takoj slastno spojil z ogljenčastimi deli temnordeče ali spridene krvi in se z njimi vred pod imenom ogljikove kisline primeša sapi, katero izdihavamo. Ostala kri dobi vsled tega zopet lepo jasno rdečo barvo in se izliva po pljučnih dovodnicah v levi pridvor srca in od tod v levi nje gov prekot, od koder gre zopet po telesu.

Ogljikove kisline izdiha odrasčen človek na dan skoraj 1000 gramov, t. j. cel kilogram. V tej kislini je najmanj četrta del ogljika, brez katerega bi niti dihati ne mogli, toraj tudi ne živeti. Od kod pa telo jemlje ves ta ogljik? Sami mu ga dajemo v jedi in pijači. Vsaka jed, naj bo kakoršnja koli, ima kolikor toliko ogljika v sebi, ena več, druga manj. Velik del jedi, ki jih povžijemo, se porabi samo za dihanje in lahko rečem, da ko bi ne dihal, tedaj bi tudi jedi ne potrebovali. To vidimo na živalih, ki se po zimi „zaližejo“ ali „zarijejo“, kakor kače, žabe itd. Tudi jež skoraj nič ne diha, zato pa po zimi tudi skoraj nič hrane ne potrebuje. S tem ogljikom toraj, ki ga z jedmi v telo privajamo, spaja se kislik. Spajanje kislika z ogljikom ima pa lastnost, da razvija gorkoto, t. j. dotična stvar, na katerej se kislik in ogljika spajata, se ogreje. Od tod je gorkota našega telesa. ki prihaja od gorke krvi, v katerej se ogljik v pljučih s kislom veže. Ta toplota krvi pri odrasčenem človeku navadno znaša 30° Reaumurjega toplomera, ali pa 37° C. Pri otrocih je nekoliko gorkeja, zato jih vidiš v mrazu brez posebnih nasledko v vslabi obleki okoli letati in če katerega vprašaš: „Ali te

kaj zebe“, poreče ti: „Nič!“, če prav ima ščin-kovca na nosu. Pri starih ljudeh pa je kri nekaj hladnejša in za to jih zebe prav rado. Iz tega se pač lahko sodi, kako da so pljuča v resnici imenitna za človeka. Treba je za to, da jih človek varuje sebi, pa tudi ljubi živali.

Sejmovi. Dne 19. oktobra v Podsredi. Dne 20. oktobra v Mariboru. Dne 21. oktobra v Oplotnici. Dne 22. oktobra v Celji, v Ribnici na Pohorju, v Sevnici, v Dramljah in v Vidmu.

Dopisi.

Iz podnožja slov. Pohorja. (Občni zbor.)

Od vseh krajev naše mile Slovenije dohajajo nam dopisi, kako slavi in praznuje za vse vzvišeno vneti slovenski narod 40-letnico svojega vladarja in cesarja. Društva raznega imena si prirejajo svoje slavnosti, šolska mladina svoje veselice. Za učenjakom ne zaostaja prostak, ni za učenikom učenec v domoljubji in vdanosti do prevzv. hiše habsburške. „Hrib in hrast se omaja, Slovincu zvestoba ne gane“. Mladina starino navdušuje in razveseljuje v narodnostnih shodih, — shodih, kateri imajo veliko nalogo ohraniti milemu našemu narodiču najdražje svetinje, sv. vero in materin slovenski jezik. To dvoje je pri Slovincu tako ozko združeno eno z drugim, da če izgubiš ali zatajiš eno, sramuješ ali zatajiš tudi drugo. To nam pričajo — na žalost — ponemčeni ali pa da si še ne popolnoma ponemčeni, vsaj za slovenščino izgubljeni kraji ob levem bregu deroče slovenske reke Drave. Tukaj se nam Slovincem godi, kakor kmetu, ki ima za vodo polje. Vsako leto jezi, trudi se in poti, da bi si okovaril polje, ali voda le dere naprej, jemlje skrbnemu kmetiču njivo za njivo ter mu jo požirajo nenasitljivi valovi. Takisto grabi tudi po naših vaséh in trgih valovje „šulvereinsko“ nenasitljivega našega soseda Nemca. Njemu ne uide skoro nobena šola, v kateri ne bi kupil z „Judeževimi groši“ otrok slovenskih roditeljev. Tako je n. pr. v Marenberškem „bezirku“, kakor pravi tukajšnji z nemško „kulturo“ napojen kmet, edino ena narodna učilnica, namreč na Remšniku, vse druge so na levem bregu Drave „Volkschule“, kupljene ali vsaj podpirane od šulvereina. Kjer se je pred dvajsetimi leti še povsod slovenščina govorila, kakor n. pr. v Soboti, *) na Muti, v Št. Jarnejski okolici itd., šopiri se sedaj nemščina. Srce krvavi človeku, ko

*) Prav za prav je to „Zavod“, ker koroški Nemci ali bolje nemški govoreči, ponemčeni Korošci ne govoré Sobot, ampak „Zauvaod“, kakor sem slišal nedavno. Beseda Zavod = les, hosta je po Savinjski dolini posebno v gornjegraškem okraji sploh v rabi. Takisto tudi na Notranjskem, kakor poroča pokojni Erjavec v „Popotni torbici“ v letopisu „Slovenske Matice“.

gleda te kraje in sliši imena čisto slovenskih krajev in prebivalcev sedaj nemški jezik govorečih. Očetje in matere ali vsaj babica in dedec še znajo slovenski ter tudi kramljajo med seboj po slovensko, sinovi in hčere pa vže po nemški žlabodrajo, a vnuki njih več slovenščine ne umejo, kamo, da bi jo še govorili. In na žalost, s slovenščino gine tudi Slovenca prirojeno nabožno čustvo, prirojena pristnema Slovencu živa sv. vera. Tako se v nemško haljo preoblečen in z nemškim duhom in nemško nazovi-oliko prevlečen Slovenec pogrezuje v nemarnost za vse, kar je sveto in vzvišeno, dokler ga popolnoma ne pogoltne nemški liberalizem. Zatoraj če kje treba čuvajev slovenski narodnosti, treba jih je nam ob meji. In to so tudi sprevideli tukaj živeči previdni gg. domoljubi ter so osnovali v Vuhredu „podružnico sv. Cirila in Metoda“ za marenberški, vuzeniški, ribniški itd. okraj s svojim sedežem v Vuhredu.

(Konec prih.)

Iz Ljutomera. (O trgatvi.) Ne samo domačine, ampak tudi tujce vtegne zanimati letošnja trgatav v ljutomerskih goricah, zato poročam naslednje vrstice, da se blagovoljno na znanje vzamejo. Trgatav se te dni začinja in bo trajala do konca tega meseca. Toče letos, hvala Bogu, nismo imeli; smod je sicer trsje več ali manj osmodil, vendar pa je grozdje bolj dozorelo, kakor lani, in če še dnevi o bratvi tako lepi ostanejo, kakor so zdaj, nadjamo se prav dobrega vina. Novega vina sicer ne bode preobilno, pa večina gospodarjev bode vendarle zadovoljna, ako bodo ga le mogli v denar spraviti. Kupcem, ki želijo pravega ljutomeržana kupiti, bi svetovali, naj pridejo sami ponj ter ga od posestnikov kupijo; tako bodo dobili boljšega in ceneje, zlasti ako pridejo s svojo posodo, kakor pa če si ga kupijo od prekupecev. S posodo vred pa se zanesljivo vino dobi najlaglje pri javnih dražbah cerkvenega in občinskega vina, ki se o svojem času po časnikih oznanijo. Ljudje že težko čakajo na te krajcarje, kar bodo jih za vino dobili, ker naš „novi davkar“ bojda s posebno vnemo dela na to, da ne bi kdo kaj državi bil na dolgu.

Z Dobrnec. (Cesarjevanje.) Na dan godovanja svetlega cesarja smo slavili spomen, da bode letos dne 2. decembra poteklo 40 let, odkar so Francišek Josip zasedli cesarsko prestolje. Ob osmej uri so veleč. g. dekan Gajšek popevali sv. mešo. Iz cerkve se je šolska mladež podala k zajutreku. Hiša gosp. Braunerja mlajšega je kavo pripravila za učence, gospod Orosel pa je okrepečal učenke. Čez malo smo se zbrali v šolskem poslopju, ki ga je gosp. učiteljica Jonke bila lično okrasila. Tukaj so vlč. g. dekan in ob enem načelnik krajno-šolskemu sovetu razložili pomen današnje svečanosti, a g. nadučitelj Voglar je opisoval skrbi-

polno življenje dobrega vladarja našega. Po govoru smo z otroci vred ljubljenu očetu avstrijskih narodov trikrat zaklicali: „živio!“ Sedaj so učenci zapeli cesarsko pesem, potem so se vrstile deklamacije. Sledilo je razdeljevanje obleke. To so z denarnimi prineski omogočili gg.: Gajšek, C. pl. Heider, Heidl, Karba, župan Kok, Jakob in Josip Korenak, dr. Oerffy, Okročnik, dr. Paltauf, Prangner, Wetzther, Zidar, občina. Pred odhodom zakpela se je pesem: Dom moj je moja Avstrija. Šolo zapustivši napoltili smo se na vrt gospé pl. Heider. Ta znana dobrotnica šolske mladeži je otroke pogostila, razven tega jim je oskrbela obleko, molitvenike in druge učencem potrebne reči. Le škoda, da je deževno vreme veselico kalilo. Bodi še povedano, da je povodom današnje slavnosti g. Brauner starejši oblekel vbožnega učenca, gg. Božnik in Tratnik kupila sta potrebnega smodnika, g. dr. Paltauf izročil je županstvu 50 fl., katere je visoki deželni odbor dovolil za poravnanje stroškov pri nakupu šolskega vrta. Med šolarje se je na stroške šolske blagajnice razdelilo 70 slavnostnih knjižic in 100 dotičnih „spomenic“ s podobo cesarja in cesarice. In da se bodemo tudi še v poznejših časih laglje spominjali na 4. dan oktobra l. leta, ko smo obhajali godovno in ob enem 40-letnico vladarstva presvetlega cesarja, je za nameravano zidanje cerkvice na ovokrajnem grobišču nekdo zasnoval podlago darovavši 4 desetake, oziroma 40 gold.

Iz Šmarja pri Jelšah. (Naš nadučitelj gospod Franz Jurkovič odlikovan) Prerok Bileam je hotel svoje dni Jude proklinjati, toda Bog mu je kletev spremenil v blagoslovljenje in pohvalo. Tako je tudi Celjska „Vahterca“ bila ondan prisiljena našega gosp. nadučitelja Jurkoviča, katerega je poprej že tolikrat surovo napadala, sedaj pohvaliti, ker je na celjski razstavi izložil take izvrstne reči, da je dobil zato veliko srebrno svetinjo „za zasluge.“ Gospod Jurkovič namreč zna jako spretno in umetno izdelavati fizikalne aparate, posebno take ki spadajo v elektrotehniko. Zadržič je stalo v nekem listu, da so bila učila šmarske šole odlikovana. To je pomota. Ne, učila šmarske šole ni so bila odlikovana, ampak stvari, ki jih je naš g. nadučitelj sam izumil in izdelal. Mi pa mu čestitame na odlikovanju.

Iz Babinec. (Nekdaj in sedaj.) V knjigi, ki jo je kakor krajepisni „leksikon“ ali besednjak izdal Karol Schmutz v Gradcu leta 1823, v tej knjigi se bere, da je takrat naša ves obsegala zemljišča skupaj za 386 orali in 908 štirjaških starih sežnjev. V totem številu bilo je njiv za 232 orali 710 sežnjev, travnikov za 75 orali in 919 sežnjev, vrtov za 1 oral in 1099 sežnjev, pašnikov za 74 orali in 827 sežnjev, šume za 2 orali in 553 sežnjev. Kako

s temi številkami stoji danes, ne morem povedati, ker se je od tistega časa nekoliko občin-skega pašnika, ki mu mi „trate“ pravimo, spremenilo v njive in travnike, a mera istih mi ni znana. Dalje se v knjigi čita, da je v onej dobi ves imela 31 hiš, „domačih“ prebivalcev pa 210, in sicer 100 oseb moškega in 110 ženskega spola. Letos je koncem septembra bilo tako-le: vseh ljudi po 32 hišah je skupaj 179, to pa 101 možki in samo 78 žensk. Jaz sem štel jedino le tiste, kateri imajo domovinsko pravico tukaj, čeravno ne bivajo sedaj doma, n. pr. vojaki, dijaki, službeniki. Gledé živine knjiga piše, da je pred blizo sedemdesetimi letmi v vesi bilo 44 konjev, 2 vola in 55 krav. Kolikor sem mogel zračuniti, imamo sedaj 85 konjev, 8 volov in 99 krav in še več ostale goveje živine.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. V našem ministerstvu so se izvršile imenitne spremembe. Minister za poljske zadeve, Flor. pl. Ziemalkowski, je odstopil ter stopi na njegovo mesto Grof Zaleski, doslej ces. namestnik v Lvovem. Češki minister, baron Pražak, odloži vodstvo ministerstva prava ter je postal minister prava grof Schönborn, doslej ces. namestnik v Brnu. Minister Pražak ostane nam vedno in po zasluženju v lepem spominu in novi minister, grof Schönborn, je katolišk mož in ima torej človek lahko zaupanje do njega. Le-ta sprememba v ministerstvu je tedaj, kakor sodimo iz novih ministrov, jako srečna. — Predsednik drž. zbora, dr. Smolka je obhajal v nedeljo, dne 14. oktobra, 40-letnico, odkar je bil prvokrat predsednik v drž. zboru t. j. leta 1848. Enake slovesnosti véaka pač menda redko kedaj kak predsednik. — Koncem meseca novembra bode II. katoliški zbor na Dunaji in ni resnica, da mu brani vlada obravnave gledé verske šole. — V dež. šolskem svetu v Gradci sedi mož, H. Noë, čegar ime nosi na čelu neka knjižica, izdana v Gorici. Ako je v resnici njegova, potem imamo pač jasen dokaz za to, da nam je kaj k malu treba verske šole, kajti v knjigi je polno nejevere. — Koroške nemškutarje jezi hudo odkrita beseda posl. G. Einspielerja, da slov. ljudstvo ne mara ljudskih šol, kakor jih ima sedaj ter da ga boli, če podučuje slov. otroke učitelj in ne zna jezika svojih učencev. Žal, da se godi še vedno po nekaterih šolah tako ubogim otrokom. — V četrtek, dne 18. oktobra, odpre se slovesno sadna razstava v Ljubljani, pravi se, da bode razstava jako lepa. — Na Kranjskem se tožijo, da iztirjuje sem ter tje kateri okr. glavar z napeto silo kazni, ki zadéjo stariše, ako ne hodijo njih otroci v redu v šolo. — Kranjski dež. zbor še ni izvršil svojega dela. Prošnji raznih

občin, naj se odpravi dež. naklada na žganje, zbor ni mogel uslišati, ker ne ve, odkod dobode denar, ki bi tako izostal deželi. V Gorici Lahov ni sram blata, ki ga namečejo njih „pobi“ na slovenske ali nemške napise trgovcev. To vam je pač čudna olika! — Dež. zbor večkrat obžaljuje, da še vlada ni naredila ital. vseučilišča v Trstu ter da še vedno dopušča vpisovati slovenski v zemljiščne knjige. No nam pa je oboje po volji. — Isterski dež. zbor je oglasil Opatijo za letovišče, ne vemo, če bode to posebna sreča za ta sicer lepi kraj. — Hrv. sabor ali dež. zbor odpre se v Zagrebu dne 10. novembra. Hrv. ban, grof Hedervary je potoval po hrv. Zagorji tik štajarskih mej. Upilo pa se mu je le bolj „na komando“, redko iz proste volje: živio! — Ogerska vlada se vedno bolj prepričuje, da ima ljudi v svojih uradnijah, ki so — goljufi. Kriva je teg pač le sama, ker je vzprejemala v službe ljudi tem rajši, čem bolj so bili „iskri Madjari“, druge pa je rada déla iz službe samo za to, ker ni bilo v njih žilah enake, madjarske krvi. — Ces. namestnik v Lvovu postane grof. A. Badeni. Mož ima dobro ime pri Poljaci.

Vunanje države. Sv. Oče so vzprejeli koj drugi dan, ko je nemški cesar prišel v Rim, njega in grofa Bismarcka. Cesar je ostal celi dve uri pri sv. Očetu. — Italija, to se pravi, italijansko ljudstvo, ki drži s sedanjo vlado, pozdravlja nemškega gosta, cesarja Viljema, povsod z velicim navdušenjem, posebno mesti Rim in Neapel ste bili v tem „pridni“. — Francoski minister vojne je prepovedal puščati tuje častnike v vojaške šole. Tega mu ne zameri menda nihče. — Ministerstvo Floquet še ostane dalje ter mu je zbornica izrekla še svoje zaupanje. Veliko pa ne pomeni to zaupanje. — Prepir zdravnikov nemškega cesarja Friderika še ni pri konci. Sedaj je izdal anglijski zdravnik, Mackenzie, knjižico ter toži v ujej čez veliko nevednost nemških zdravnikov. Isto pa so rekli nemški zdravniki že poprej čez nj. Čegava je resnica? — Knez Bismarck ni posebno vesel tega, kar sta nemški cesar in pa grof Bismarck dosegla na Dunaji. Njemu je to vse premalo! — Rusija stavi slej ko prej na svojih mejah kraj Nemčije in Avstrije trdnjave in kaže s tem, da nima preveč zaupanja v to, da ostane dolgo sedanja „sapa mirú“. Tudi cest ima že precej novih iz notranjih svojih dežel do meje. — Srbija dobi tudi vojaške vaje, zakaj ji bodo, to ni znano. Kralj Milan biva na Dunaji in pojde za tem domov, v Beligrad, Vprašanje gledé ločitve zakona še visi, vendar pa se sodi, da sili kralj na ločitev. — Nemire v Makedoniji piše Turčiji na rovaš Rusije, vendar pa sodi, da ji niso nevarni. Ni nemogoče, da se kedaj še kesá te svoje sodbe. — Grški kralj praznuje k malu 25letnico svojega vladanja in pride o tem času veliko vojaških la-

dij, tudi avstrijska pride tje v Pirejsko luko. — Nemški naselbi v Afriki prede čem dalje, tem huje. Sedaj pa še ni gotovo, če ji pošlje Bismarck vojakov na pomoč. Po takem bode k malu konec naselbe, ki je gnala o svojem času toliko hrupa pri Nemeih.

Za poduk in kratek čas.

Kako v Afriki zamorcee lovijo in ž njimi tržijo.

(Konec.)

„Časih zamorske sužnje več mesecev daleč ženejo. Čreda je vedno manjša. Če bi nekateri zavoljo neznosnega mučenja nameravali postaviti se ali pa pobegniti, jih beluni*) s sabljami napadejo in pustijo ranjene ob cesti ležati, a ne da bi jih klade rešili. Zato pa resnico govorijo, kateri pravijo: Če bi kdo pot zgrešil, ki drži iz notranje Afrike v daljna mesta, v katerih s sužnji tržijo, lahko bi ga našel in spoznal po mrtvaških kosteh, katerih je vse polno ob cesti.

Že jako pičlo število jih zadnjič pride na sejem. Časih jih komaj polovica in še manj prebije težavno pot. Na sejmu se zdaj vrstijo sicer drugačni prizori, a sramotni in grozovitni so, kakor prejšnji. Zamorcee postavijo na sejem, kakor ljubo živino. Preiskujejo jih, kakor pri nas konje ali vole. Pregledajo jim noge, roke in vse ude telesa, pogledajo jim tudi na zobe in potem presodijo, za kakšni posel bi sodili in koliko dela bi zamogli premagati. Potem se v pričo vbogih trpinov pogajajo za ceno, in kedar se pogodijo, je zamorec z dušo in telesom tistega, ki ga je kupil. Nibče ne gleda na sorodstvo: oče, mati, otroci se morajo za vselej ločiti, naj še tako vpijejo in žalujejo; še manje pa gledajo na poštenje, ker sužnji morajo vso nesramno hudobijo svojih trinogov trpeti. Gospodar zamore svoje sužnje mučiti in klati, v osrednji Afriki se nikdo za to ne briga.

Vendar smo s tem strašne prizore le površno popisali. Naši misijonarji so še vse hujše reči gledali. Videli so, kako je grozovitni trinog potegnil sabljo ter z enim mahom odsekal glavo sužnju, ki ga je razjezil; drugemu zopet je odsekal eno roko in eno nogo ter ga potem pognal v visoko travo kraj ceste, rekši: zdaj bo te leopard laglje zavohal in te bo učil, kako se maršira.

Jaz pa stvari ne pretiram. Kupčija z zamorcei je tako grozovitna in sramotna, da se tukaj ne da nič pretirati. Za može navadno kupei dosti ne marajo, ker se jim spuntajo ali posamezni tudi pobegnejo. Najrajši lovijo žen-

*) Tisti, ki z zamorcei barantajo, so namreč bele kože, kar je za nas beljake sramota.

ske in otroke, ki so slabi in boječi in se kruti moči ne upajo upirati. Ženske in otroke tudi laglje odajo, ženske v nezaslišano pohotnost, otroke pa, da jih v svoje namene odgojijo. Najdejo se muhamedovski glavarji, ki imajo po 1200 žen, in tudi najrevnejši muhamedovec ima po več žen. Saj na sejmu dobi ženo po ceni, — za eno kozo, otroka pa še bolj po ceni — za kilo soli.

In veste, koliko sužnje muhamedovski barantači vsako leto prodajo? Naši misijonarji pravijo, da 400.000. In če računimo, da komaj vsakega štrtega živega na sejem pripeljejo, po tem takem vsako leto dva milijona zamorcev polovijo in ugonobijo. Če ne bode od nikod pomoči, bode v nekaterih letih cela notranja Afrika opustošena in brez ljudi. Temu računu pa se ne čudimo, ker misijonarji pišejo, da niti dan ne preide, da bi mimo ne gnali črede zamorcev*. Molimo in — dajmo kaj za zamorce!

Boreski.

Smešnica 42. „Ni lepo“, pravi tujec krčmarju, „ni lepo, če vas vprašam: Je-li to vino v resnici ljutomersko ali meni se zdi, da je za tako prelehko.“ „Je“, odvrne drugi gost izza mize, „v resnici je ljutomersko, pa to ime še ima le — po krstu.“

Razne stvari.

(Odpotovanje.) Njih ekscelencija mil. knezoškof so se odpeljali včeraj na Dunaj ter jih bodo svitli cesar dnes, dne 18. oktobra vzprejeli.

(Imenovanje.) Na c. kr. vadniško šolo v Mariboru pride g. F. Leske, nadučitelj v Rušah, kot začasni učitelj. V učiteljskih krogih se pa ne sodi ugodno čez to imenovanje.

(Mestni proračun.) Mesto Celje ima leta 1889 stroškov fl. 59.403.65, prihodkov pa samo fl. 38.884.96, primanjkuje mu torej celih fl. 20.518.60. Le-teh si upa največ dobiti iz priklade na dac pri mesu, vinu, pivu in žganji.

(Slov. šola.) Okr. šolski svet v Celji je vrnil tistim občinam, ki so prosile za popolnem slov. šole njih prošnjo ter jih prosi, naj še o svoji prošnji sklepajo na novo in to „kar najprej“. To je pač čudno zahtevanje ali pa mar misli okr. šolski svet, da ne sedé možje v dotičnih obč. zastopih? Upamo, da dobi le-to prepričanje k malu po obč. zastopih samih.

(Povodenj.) Kakor je znano, leži Celje prav nizko ter jim preplavi Savinja skoraj vsako leto mesto kje na katerem konci. Mestni zastop pa je prišel sedaj že srečno do tega, da je izvolil posebno komisijo, češ: naj ona odpravi sitno povodenj.

(Otroška bolezen.) V občinah: Laški trg, sv. Krištof in Marija Gradec je 80 otrok

obolelo v kacicah osmih dneh na ošpicah. Tudi davica se je ondi prikazala in je že troje otrok vsled nje umrlo. Zato so tudi že zaprli ljudske šole v onih krajih.

(Steklina.) V Sevnici, v Zabukovji in na Blanci je v dneh 6. in 7. oktobra tuj pes več ljudi ogrizel. Kočar Fr. Fakin ga je nazadnje vendar-le ubil. Živinski zdravnik je izpoznal pri preiskovanju pesovega drobja, da je bil pes stekel. To je huda novica.

(Iz Št. Lenarta.) „Mbg. Ztg.“ polni skorej vsako število z dolgimi dopisi, ki jih ji nekdo pošilja iz Št. Lenarta v slov. goricah. Dopisnik se kaže za trdega Nemca, toda nemščina, ki jo kaže v svojih dopisih, priča zadošta, da njegovi prvi glasovi niso bili — nemški.

(Nedelja!) V nedeljo, dne 14. oktobra se je razbil pri železničnem mostu na Ptuji splav ali flos na Dravi. Eden splavar je v tem utonil. Kacicah 10 minut še se je sicer držal na stebru, ali predno so mu prišli na pomoč, bile so ga moči že zapustile.

(Konjski tatje.) V noči od petka na soboto so nepoznani tatje ukradli J. Golobu, posestniku v Ojsni vesi, dva konja, njegovemu sosedu J. Urhu pa koleselj ter so se na njem odpeljali doli proti Hrvaškemu.

(Smrtna kosa.) V Laškem trgu je umrl dne 6. oktobra Karl Kreulitsch (Kraljič), c. kr. davkar v pokoji. „D. W.“ hvali in kuje v zvezde njegovo „Gesinnungstüchtigkeit.“

(Koledarstvo.) Kat. bukvarna v Ljubljani je izdala „žepni koledarček“, „Narodna tiskarna“ pa „Koledar s podobami“. Prvi stane 20, zadnji pa 40 kr. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru izda, kakor prejšnja leta, viseči koledar po 20 kr., po pošti 2 kr. več.

(Oproščenje.) Jakob Lipej, posestnik v Stopercah, tožen, da je požgal Luki Zenečiču hišo in poslopje, je bil pri porotni sodbi v Celji tožbe oproščen.

(Ječa.) Iz ječe c. kr. okrožne sodnije v Celji so te dni odpeljali 8 jetnikov v Gradec. Kakor se kaže, pojde pa k malu za temi še več drugih v Karlovo.

(Duhovske spremembe.) Č. g. Al. Bračuša, doslej kaplan v Reichenburgu, pride za nadarbenika na Ptuj. V Reichenburg pa gre za I. kaplana č. gosp. Karol Tribnik, doslej kaplan na Teharjih. Na njegovo mesto v Teharje gre č. g. M. Tomažič, kaplan v Pištanji. Za kaplana v Cirkovicah pride č. g. Fr. Geč, kaplan v Ormoži in na njegovo mesto pride č. g. F. Munda, duhovnik nemškega viteškega reda, iz Središča. Kaplaniji v Središči in na Pištanji ostaneta prazni.

Loterijne številke:

V Gradcu 13. oktobra 1888: 81, 37, 62, 61, 21
Na Dunaju „ „ 40, 66, 27, 75, 78

Oznanilo.

S 1. dnem meseca januarija 1889 začne se poletni poduk na **podkovijski šoli v Gradci** in razpiše se za vredne in uboge podkovače 10 deželnih štipendij po 50 gld. in po mogočnosti s prostim stanovanjem v zavodu. vrhu tega pa še več štipendij po 50 gld. nekaterih okrajnih zastopov in gospodarskih podružnic.

Pogoji za vzprejetje so ti-le: Vsaj 18letna starost, zdravje in močno telo, domovinska pravica na Štajarskem, dobro dovršene ljudske šole in vsaj dveletno delovanje kot kovaški pomagač.

Vsak prošnjik se zaveže z reverzom, da bo po dovršenem poduku podkovaško obrt vsaj 8 leta na Štajarskem, oziroma v okraju, od katerega je štipendijo prejel, kot mojster ali pomočnik izvrševal.

Prošnje z reverzom, krstnim listom domovinskim listom, zdravniškimi in šolskimi pričevali, učilnim listom in delavsko knjigo, s pričevalom o premoženju in nraih naj se določijo do 30. novembra 1888 deželnemu odboru.

Taki podkovači, katerim ni toliko za štipendijo, kakor za poduk, naj dokažejo, da so 18 let stari, da so ljudsko šolo dobro dovršili in se naj oglasijo z učilnim listom in delavsko knjigo, iz katere se razvidi, da so že dve leti delali kot pomočniki, v prvih treh dneh pri ravnatelju zavoda.

V Gradci, dne 3. oktobra 1888.

Deželni odbor štajarski.

Najboljši molitveniki

vezani v usnje, žamet, kristal in kost v nemškem in slov. jeziku od 25 kr. do 6 gld. priporoča na izbor

Andrej Platzer,

poprej **Edvard Ferlinc**

v Mariboru na Dr., gosposke ulice št. 3, prodajalnica papirja, pisalnih reči, šolskih knjig in drugih šolskih reči. Vsi molitveniki se dobro vežejo v usnje za 50 kr. in več. 1-11

Opomin!

Uni gospod, ki je v Mariborski posodilnici glasovirov nadal 15 gld. ter je obljubil, da bode gotovo v 4 tednih prišel po-nj in vse plačal, se prosi, da si pride po glasovir in naj plača ostali znesek ali ga naj po pošti pošlje vsaj do 21. oktobra, drugače se bode glasovir drugemu gospodu prodal, on pa si lahko drugi ceneje glasovir kupi.

Kamnate plošče

za pokrivanje streh dobijo se pri župniji na Hajdinji pri Ptuji.

Naznanilo.

Tik farne cerkve sv. Jurja na Ščavnici dve uri hoda od postaje Radgona v krasni okolici je novo zidani, z opeko kriti hram (z verando) obstoječ iz pet izb, dve kuhinji, dve jedilni shrambi, ene velike vinske kleti s štirimi prezidanimi oddelki, z novim zidanim gospodarskim poslopjem, s sadnim in zeliščnim vrtom, po želji tudi z njivami vred zaradi premestjenja iz proste roke je za prodati.

Posebno se priporoča visokočast. gosp. duhovnom v pokoji, kakor tudi g. dr. zdravilstva.

Natančneje pri **Alois Korošaku**, trgovci tamkaj.

Hiša z vrtom na prodaj

v vasi Luče, v zgornji Savinjski dolini, popolnoma nova, na primernem prostoru, sposobna za krmo, posebno prenočišče ptujcev, tudi za vsako trgovino, pogoji ugodni.

Več o tem pové Janez Krive, posestnik v Lučah.

3—3

Naj se naročijo po pošti z dopisnico ali s pismom telo in kerv čistilne posladkorjene glasovite

Marijacetlske krogljice.

Varstvena marka.

in na koži, omotici, zgagi, tvorih, glavobolu, glistah, debelosti. Naredijo dobro krv in tek.

Cena: 1 škatlja s 40 krogljami stane 40 kr. En svitek s 3 škatljicami, 120 komadičev, le 1 gld. (5 svitkov le 4 gld.) s podukom kako se rabijo.

Svarilo: Te izvrstne Marijacetlske krogljice se le z varstveno znamko prav in po pošti dobijo, le pod naslovom:

Löwen-Apotheke in Wien, VIII. Josefstädterstrasse 30.

Tudi se dobiva v tej lekarni in po pošti pri protinu in revmatizmu gotovo delujoči protinski duh, steklenica à 80 kr., kakor tudi za kašelj, pljučne in prsne bolezni glasovit terpotečki sok z apno-železom, steklenica à 1 gld. 10 kr.

Ta imenitna zdravila razpošiljajo se vsaki dan po vsej Avstriji.

11—50

Prosi se za natančen naslov: ime, kraj, zadnjo pošto in deželo.

Naznanilo

v zadevi mite **Borlskega mosta**, katera se da v najem.

Vsled sejinega sklepa z dne 6. t. m. se s tem še enkrat razpiše mita Borlskega mosta.

Iz tega namena vrši se dne 23. oktobra 1888 predpoldan ob 11. uri zopet očitna dražba in se dražbeni pogoji lahko tukaj vsaki dan uvidijo.

Mita se da v najem na 3 leta, to je od 1. januarija 1889 do konca decembra 1891 z izklicno ceno 2000 gld. za vsako leto.

Okraini odbor Ptujski,

dne 7. oktobra 1888.

2-3

Slomšekovich

zbranih spisov IV. knjiga: **različno blago** (I. del: šola in odgoja str. 180; II. del: nar. politika in pa narodno gospodarstvo str. 183—354; III. del: razna podučna tvarina str. 357—428) dobiva se izvod po 1 gld. pri izdajatelju: Mih. Lendovšek, župnik v Makolah (Maxau bei Pöltelschach.)

III. knjiga: **životopisi** str. 397. pa po 70 kr. Po ravnoisti ceni tudi po vseh sloj. bukvarnah! Prva in druga knjiga sta pošli. **Val. Orožnovih** pesnij je še nekoliko izvodov na prodaj po 40 kr. Pete knjige: „Slomš. pastirski listi“ ni moči izdati, dokler niso za III. in IV. tiskovni stroški poravnani!

16

Gasilnice

vsakovrstne velikosti in stroja, s pristopnimi ventili, najizvrstnejše delane, in velike moči za brizganje, prilične srenjam, mestom, trgom in njihovim gasilnim društvom.

Brizgalnice

na kolesih, nosljah, v putah za vrte, **Vodonosnike** razne sestave, najboljše cevi iz konopnine, gumija, za sesavanje vode ali za napeljavanje vode, dalje vretenice in tehtnice za ove cevi, kakor tudi drugo

orodje gasilcem potrebno

priporočuje po najnižej ceni proti 5letnemu poroštvu

ALBERT SAMASSA

č. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja

v Ljubljani.

Srenjam in gasilnim društvom dovoli se plačevanje v rokih. Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.

4